

Plán činností environmentálnej výchovy

Školský rok: 2018/2019

Koordinátor: Ing. Martina Zgrajová

PLÁN **rozvoja environmentálnej výchovy** **v školskom roku 2018/2019**

I. Pedagogicko-organizačné východiská:

Plán práce rozvoja ENV vychádza z:

- a) Pedagogicko - organizačných pokynov pre školy a školské zariadenia na školský rok 2018/2019, v súlade s ich odporúčaniami,
- b) Štátneho vzdelávacieho programu,
- c) Školského vzdelávacieho programu,
- d) Plánu práce školy na školský rok 2018/2019.

II. Hlavné úlohy a ciele:

Hlavné úlohy a ciele Environmentálnej výchovy v znení pre 1. stupeň ZŠ.

Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou. Cieľom je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností dokáže vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, ale uvedomovať si aj dôležitosť vnímania životného prostredia a jeho ohrozenia na celom svete. Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné pre nich a to: chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj zvieratám v prírode.

Organizačne je vhodné ju začleniť do viacerých predmetov jednotlivými témami, alebo urobiť kurzovou formou, napríklad jeden týždeň zamerať na ENV – s teoretickou a praktickou časťou.(Štátny vzdelávací program, ISCED 1.)

Hlavné úlohy a ciele Environmentálnej výchovy v znení pre 2. stupeň ZŠ

Environmentálna výchova vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k TUR spoločnosti, ktorý umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi človekom a prostredím, kde sú vzájomne prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne. Na realizácii prierezovej témy sa podieľajú viaceré vzdelávacie oblasti (vyučovacie predmety). Vzájomným prepojením, rozšírením, upevňovaním a systematizáciou vedomostí, špeciálnych návykov a zručností upozorňujeme žiakov na súvislosti medzi poznatkami, ktoré si už osvojili na pochopenie problematiky zo širšieho pohľadu. Len tak dokážu skutočne pochopiť globálne problémy.

Pochopenie je základnou podmienkou aktívneho prístupu žiakov k efektívnej ochrane a udržateľnému stavu životného prostredia. (Štátny vzdelávací program, ISCED 2.)

Hlavným cieľom tohto plánu je:

- zvýšiť environmentálne povedomie učiteľov a žiakov,
- vychovávať a vzdelávať žiakov citlivých a vnímavých k problémom životného prostredia,
- vytvárať a rozvíjať praktické zručnosti žiakov v ochrane a zveľad'ovaní životného prostredia,
- rozvíjať osvetovú, vzdelávaciu a výchovnú činnosť žiakov s dôrazom na uvedomenie si globálnej previazanosti udalostí, vývoja i problémov na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni,
- zvyšovať povedomie žiakov o globálnych témach, rozvíjať ich kritické uvedomovanie si sociálnych, environmentálnych, ekonomických a politických procesov vo svete aj pomocou spolupráce s neziskovými organizáciami pôsobiacimi v oblasti globálneho vzdelávania

Úlohy sú zacielené na základné súčasti rozvoja osobnosti žiakov:

1. Úroveň vedomostí
2. Rozvoj zručností
3. Utváranie postojov

Úroveň vedomostí:

Žiak by mal primerane svojim vekovým osobitostiam chápať:

- súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu,
- súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami,
- globálne problémy (skleníkový efekt, kyslý dážď, smog a pod.)
- vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
- závislosť ľudského života a živobytia na životnom prostredí,
- opatrenia na ochranu a využívanie životného prostredia,
- základné ekologické pojmy.

Rozvoj zručností:

Žiak by mal s pomocou učiteľa a neskôr aj samostatne získavať, využívať a hodnotiť informácie. Environmentálna výchova má rozvíjať zručnosti žiaka:

- komunikatívne:
  - vedieť hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská;
  - využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj prezentácii vlastnej práce,
- sociálne:
  - pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu;
- potrebné na riešenie problémov:
  - rozvíjať si spôsobilosti, ktoré sú nevyhnutné pre každodenné konanie a postoje človeka k životnému prostrediu;
  - rozvíjať spoluprácu v pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni.

V oblasti postojov a hodnôt nadobudnúť schopnosť:

- vnímať život ako najvyššiu hodnotu;

- pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti;
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu;
- podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby;
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia;
- schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode a prírodnému a kultúrnemu dedičstvu;
- prehľbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania k životnému prostrediu;
- rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niesť zodpovednosť.

Procesy utvárania osobnosti žiakov sa opierajú o tieto základné princípy:

1. Učenie o životnom prostredí
2. Vychovávanie prostredníctvom životného prostredia
3. Výchova pre životné prostredie

Úlohy vyplývajúce zo základných princípov environmentálnej výchovy :

a.) Uplatňovanie globálnych súvislostí a globálnej dimenzie v obsahu vzdelávania ŠkVP a využívanie dostupných vzdelávacích materiálov najmä na hodinách biológie, fyziky a chémie, sledovanie filmov a prezentácií na vybrané environmentálne témy. Dôsledne presadzovať úlohy environmentálnej výchovy vo vzdelávacom procese.

Zodpovední: všetci vyučujúci, koordinátor

Termín: úloha trvalá

b.) Pri začleňovaní tém globálneho vzdelávania do vyučovacieho procesu využívať „Odporúčania, inšpirácie pre školy k uplatňovaniu globálnej dimenzie vo vyučovaní – aby žiaci vedeli a chceli byť aktívni pri vytváraní spravodlivejšieho sveta“ pod názvom „Aktivizujúce metódy výučby v globálnom rozvojovom vzdelávaní“

Zverejnené sú na: <http://www.statpedu.sk/clanky/ucebnice-metodiky-publikacie-odborneinformacie/metodiky>.

c.) Motivovať a podporovať žiakov k zapájaniu sa do environmentálnych súťaží, olympiád a projektov.

Zodpovední: vyučujúci prírodovedných predmetov, koordinátor

Termín: priebežne podľa aktuálnosti

d.) Zapájanie sa do literárnych súťaží s environmentálnou tematikou. Viest' žiakov k tomu, aby dokázali svoje poznatky a vedomosti z oblasti environmentálnej výchovy vyjadriť ústnou a písomnou formou.

Zodpovední: vyučujúci SJL

Termín: úloha trvalá

e.) Motivovať žiakov k zapájaniu sa do výtvarných súťaží s environmentálnou tematikou.

Zodpovední: vyučujúci VYV, VYU

Termín: priebežne

f.) Viest' žiakov k šetreniu elektrickej a tepelnej energie, uvedomeniu si nevyhnutnosti znižovania spotreby vody, viest' ich k šetrnému zaobchádzaniu so školskými potrebami a školským majetkom.

Zodpovední: všetci vyučujúci, koordinátor

Termín: úloha trvalá

g.) Propagovať environmentálne témy na triednych nástenkách a pravidelne ich aktualizovať.

Zodpovední: triedni učitelia, koordinátor

Termín: priebežne

h.) Využívať výstupné edukačné a metodické materiály, programy v oblasti ENV, ktoré sú dostupné v učiteľskej knižnici a na internete (DVD filmy, publikácie DAPHNE, encyklopédie, publikácie ekologických a environmentálnych inštitúcií, počítačové programy a internet - www.globalnevzdelavanie.sk a www.iuventa.sk).

Zodpovední: všetci vyučujúci, koordinátor

Termín: úloha trvalá

ch.) Nadalej organizovať školu v prírode, lyžiarsky kurz, plavecký výcvik, výlety a exkurzie s prihliadnutím na enviroaspekty v danej lokalite.

Zodpovední: koordinátor, vedúci MZ a PK

Termín: priebežne

i.) Nadalej celoročne spolupracovať s organizáciami s ekologickým, environmentálnym zameraním a ochrancami prírody, organizovať besedy, prednášky, exkurzie, interaktívne programy...

Zodpovední: vyučujúci prírodovedných predmetov, triedni učitelia, koordinátor

Termín: priebežne

j.) Zúčastňovať sa odborných výstav zameraných na problematiku životného prostredia a ochrany zdravia podľa ponúk organizácií.

Zodpovední: koordinátor, triedni učitelia

Termín : priebežne podľa ponuky

k.) Upozorniť žiakov na niektoré významné dátumy z environmentálneho kalendára a diskutovať o ich dôležitosti, potrebe a význame z celospoločenského hľadiska

Zodpovední: koordinátor, triedni učitelia

Termín : priebežne

l.) Zvyšovať povedomie žiakov a bližšie ich oboznamovať o Agende 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj, schválenej na pôde OSN, a jej 17-tich cieľoch v súvislosti s riešením aktuálnych otázok a jej implementáciou na národnej, ako aj medzinárodnej úrovni

Zodpovední: koordinátor, triedni učitelia

Termín : priebežne

m.) Podporovať zapájanie žiakov do dobrovoľníckych aktivít, spolupracovať v oblasti organizovania dobrovoľníctva na škole s dobrovoľníckymi centrami a dobrovoľníckymi organizáciami v lokalite školy.

Zodpovední: vyučujúci prírodovedných predmetov, triedni učitelia, koordinátor

Termín: priebežne

Plán činnosti v jednotlivých:

SEPTEMBER

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému:

16.9. Medzinárodný deň ochrany ozónovej vrstvy: **Úbytok ozónovej vrstvy**

Základné podmienky života na Zemi.

Slnečná energia a viacvrstvový vzdušný obal Zeme - atmosféra.

Zachytávanie škodlivej časti slnečných lúčov ochrannou ozónovou vrstvou.

Rozpad ozónovej vrstvy a vznik ozónových dier v súčasnosti.

Príčiny: znečisťovanie ovzdušia chemickými látkami z osviežujúcich sprejov, z náplní do chladničiek, z čistiacich a hasiacich prostriedkov.

Následky: hynutie planktónu v moriach (potrava rýb), rastliny nevytvoria semená (vrátane obilnín), poškodenie kože a zraku človeka.

Nevyhnutnosť zastaviť výrobu látok ničiacich ozón.

Využiť informácie, podporné materiály pri začleňovaní globálneho vzdelávania do obsahu rôznych vyučovacích predmetov (GEG, BIO...) - zverejnených na www.globalnevzdelavanie.sk a www.iuventa.sk.

Zodp.: koordinátor ENV, všetci vyučujúci

OKTÓBER

Pripomenúť si sviatky:

3.10. – Svetový deň zvierat

14.10. – Medzinárodný deň redukcie katastrof

16.10. – Svetový deň výživy

17.10. – Medzinárodný deň odstraňovanie chudoby

Zodp.: triedni učitelia

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Racionálne využívanie prírodných zdrojov**

Prírodné zdroje: slnečná energia, ovzdušie, voda, pôda, nerastné bohatstvo, rastlinstvo, živočíšstvo, lesy, krajina.

Význam prírodných zdrojov pre človeka.

Obnoviteľné a neobnoviteľné prírodné zdroje.

Racionálne využívanie prírodných zdrojov: šetrenie prírodných zdrojov, využívanie alternatívnych zdrojov energie.

Zabezpečenie základných životných potrieb ľudstva pre budúcnosť".

Zodp.: všetci vyučujúci

EKO – deň v 5. ročníku – Poznávame okolie školy – environmentálne aktivity v okolí školy.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci GEG, BIO

NOVEMBER

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Zachovanie rozmanitosti života**

Poznávanie rastlín a živočíchov v regióne. Skúmanie rozmanitosti rastlinných a živočíšnych druhov.

Negatívne zásahy človeka do prírody a ich dôsledky na obmedzovanie rozmanitých foriem života. Hľadiská zachovania rozmanitosti života - ekonomické, etické, estetické, vedecké.

Chránené rastliny a živočíchy na území Slovenskej republiky.

Pamiatky UNESCO (rôzne druhy pamiatok a ich ochrana)

Zodp.: vyučujúci PDA, VLA, PDA, vychovávateľky ŠKD, vedúci krúžkov

DECEMBER

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Spotreba energie**

Druhy energie, Slnko - najväčší zdroj energie na Zemi.

Význam využívania obnoviteľných zdrojov energie (slnečná energia, voda, vietor) na ochranu životného prostredia.

Šetrenie energetických zdrojov, využívanie druhotných surovín.

Výroba energie. Spotreba a šetrenie energie v domácnosti.

Desatoro domácej ekológie.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci PDA, VLA, PDA, FYZ, vychovávateľky ŠKD, vedúci krúžkov

JANUÁR

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Urbanizácia**
narušenie prírodného prostredia v dôsledku výstavby - výrub lesov, vysušanie
močiarov, záber pôdy.

Význam zachovania prírodného prostredia – trvalo udržateľný rozvoj.

Plánovaná výstavba, zachovanie pôvodných prírodných spoločenstiev, vysádzanie
zelene, čistenie odpadových vôd, triedenie, zber a recyklovanie domového odpadu.

Utváranie citového vzťahu k najbližšiemu prostrediu a k celej krajine – pamiatky UNESCO.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci PDA, VLA, PDA, PCV, FYZ, TEH,SEE
vychovávateľky ŠKD, vedúci krúžkov

FEBRUÁR

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Kyslý dažď**

Vznik kyslého dažďa – znečisťovanie ovzdušia plynmi, ktoré vznikajú najmä pri
spaľovaní látok.

Zrážky: dažď, sneh - obsah škodlivých látok v nich, pre život na Zemi.

Znečisťovanie pôdy a vody v riekach a v jazerách kyslým dažďom – hynutie stromov,
vodných rastlín a živočíchov. Poškodzovanie budov a strojov.

Opatrenia: obmedzenie znečisťovania ovzdušia získaním energie z elektrární na tuhé
palivo, získanie energie z obnoviteľných zdrojov (voda, vietor, slnečná energia),
šetrenie energiou, recyklovanie materiálov. Význam medzinárodnej spolupráce pri ochrane
životného prostredia. Meranie kyslosti dažďov v areály našej školy.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci PDA, VLA, PDA, TEH, PCV, BIO, vychovávateľky
ŠKD, vedúci krúžkov

MAREC

Pripomenúť si dni:

22.3. – Svetový deň vody

23.3. – Svetový meteorologický deň

Zodp.: všetci vyučujúci

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Znečisťovanie ovzdušia**

Základné zložky životného prostredia - ovzdušie, voda, pôda.

Význam ovzdušia pre živé organizmy.

Znečisťovanie ovzdušia činnosťou človeka (priemysel, doprava, domácnosť).

Negatívny vplyv znečisteného ovzdušia na životné prostredie a zdravie ľudí. Ochrana ovzdušia pred znečisťovaním. Význam vody pre život na Zemi.

Vodné zdroje - povrchová a podzemná voda.

Pitná, úžitková a odpadová voda. Čistenie odpadových vôd.

Hospodárenie vodou, šetrenie pitnou vodou v domácnosti.

Význam pôdy pre život na Zemi. Znečisťovanie pôdy - odpadové skládky, priemysel, poľnohospodárstvo. Ochrana pôdy.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci PDA, VLA, PDA, BIO, PCV, vychovávateľky ŠKD, vedúci krúžkov

EKO – deň vo 8. ročníku – Holumnický hrad

Zodp.: koordinátor ENV

APRÍL

Pripomenúť si dni:

1.4. – Medzinárodný deň vtáctva a začiatok Mesiaca lesa

7.4. – Svetový deň zdravia

18.4. – Medzinárodný deň pamiatok a sídiel

22.4. – Deň Zeme

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Odlesňovanie**

Poznávanie lesných rastlín a živočíchov. Vzájomné vzťahy lesných rastlín a živočíchov.

Význam lesa pre človeka. Negatívne dôsledky odlesňovania na životné prostredie (úbytok rastlinných a živočíšnych druhov, zmena podnebia). Odlesňovanie - hlavná príčina zvetrávania pôdy. Aktívna ochrana lesov, výsadba lesných stromov.

Ničenie brazílskych dažďových pralesov - narušenie ekologickej rovnováhy Zeme.

Starostlivosť o zeleň v okolí školy.

EKO- deň v 1. ročníku – zber a triedenie odpadov – okolie školy

Zodp.: vyučujúci SEE, TEH

EKO - deň v 6. ročníku – Holumnický hrad

Zodp.: koordinátor ENV

Vytvorenie Eko kódexu v jednotlivých triedach.

Zodp.: triedni učitelia, vyučujúci prírodovedných predmetov

Podpora environmentálnych a humanitných finančných zbierok na pôde školy.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci PDA, VLA, PDA, BIO, PCV, OBN, vychovávateľky ŠKD, vedúci krúžkov

MÁJ

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Erózia pôdy**

Závislosť života na Zemi od pôdy - rastlín od pôdy, živočíchov a od rastlín.

Činnosť pôdných baktérií, húb a bezstavovcov - rozklad organického odpadu, prevzdušňovanie pôdy.

Pôda - obnoviteľný prírodný zdroj za predpokladu starostlivosti o ňu.

Ochrana pôdy. Úloha rastlín v ochrane pôdy pred zvetrávaním.

Pôda nechránená rastlinným porastom - ničivá činnosť vetra a vody, odnášanie čiastočiek pôdy.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci PDA, VLA, PDA, BIO, PCV, vychovávateľky ŠKD, vedúci krúžkov

Zrealizovať:

EKO – deň v 7, 9. ročníku , EKO – deň v 1, 2. ročníku , EKO – deň v 3, 4. ročníku

Zodp.: triedni učitelia

JÚN

Pripomenúť si dni:

5.6. – Svetový deň životného prostredia

8.6. – Svetový deň oceánov

17.6. – Svetový deň zamedzenia dezertifikácie a sucha

Zodp.: všetci učitelia

Do vyučovacieho a mimovyučovacieho procesu zakomponovať tému: **Odpad**

Pevný odpad. Vznik odpadu. Škodlivé vplyvy na životné prostredie: znečisťovanie, jedovaté látky v odpade, záber pôdy. Spôsoby likvidácie odpadu: skladovaním,, spaľovaním, recyklovaním, kompostovaním organických látok v odpade.

Zodp.: koordinátor ENV, vyučujúci PDA, VLA, PDA, BIO, PCV, CHE
vychovávateľky ŠKD, vedúci krúžkov

Pri organizovaní školských výletov a exkurzií využívať metódu zážitku vedúcu k prežívaniu skúsenosti enviroaspektov s kritickým pohľadom na globálne problémy.

Zodp.: vedúci výletov a exkurzií

Holumnica 07.09.2018

.....
riaditeľka školy

.....
koordinátor ENV